



Latvijas Peldēšanas
federācija

Cilvēku drošība uz ūdens Latvijā

Slīkšanas un noslīkšanas statistika 2020.gadā



Kultūras ministrija



Sabiedrības integrācijas fonds

Pasākumu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Projekta nr. 2021.LV/NVOF/MAC/057/14

Ziņojums "Cilvēku drošība uz ūdens Latvijā. Slīkšanas un noslīkšanas statistika 2020.gadā" ir sagatavots projekta "Atbalsts LPF darbības stiprināšanai un interešu aizstāvībai cilvēkdrošības uz ūdens veicināšanas jomā".

Par ziņojuma saturu atbild biedrība «Latvijas Peldēšanas federācija»

#NVOfonds

www.swimming.lv

www.pelddidrosi.lv

© Latvijas Peldēšanas federācija, 2021

Visas tiesības aizsargātas. Informatīvais ziņojums ir biedrības "Latvijas Peldēšanas federācija" autortiesību objekts un aizsargāts atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem. Ziņojuma elektroniskā versija ir pieejama Latvijas Peldēšanas federācijas mājaslapā www.swimming.lv. Drukātu un iesietu versiju iespējams iegādāties Latvijas Peldēšanas federācijas birojā, Ķīpsalas ielā 5, Rīgā, LV-1048 (e-pasts: info@swimming.lv)

Ziņojuma pavairošanai vai tulkošanai, neatkarīgi no tā vai mērķis ir komerciāls vai nekomerciāls, ir nepieciešama Latvijas Peldēšanas federācijas rakstiska piekrišana. Piekrišanu ir iespējams saņemt rakstot pieprasījumu uz Latvijas Peldēšanas federācijas e-pastu info@swimming.lv

Latvijas Peldēšanas federācija ir veikusi visus nepieciešamos piesardzības un kontroles pasākumus, lai pārbaudītu šajā dokumentā iekļauto informāciju. Tomēr ziņojumā izmantotie statistikas dati, publikācijas un mediju ziņas ir publicēti paļaujoties uz to autoru kompetenci un pieņemot, ka iesniegtās ziņas ir patiesas. Latvijas Peldēšanas federācija nevar izsniegt nedz tiešas, nedz netiešas garantijas par datu nekļūdīgumu. Latvijas Peldēšanas federācija neuzņemas atbildību par zaudējumiem, kas var rasties vai radušies šī dokumenta lietošanas rezultātā.

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADVĀRDI	5
AUTORI UN IZMANTOTIE DATI	6
PATEICĪBAS.....	6
KOPSAVILKUMS	7
Latvijas iedzīvotāju mirstības rādītāji un to dinamika	8
Noslīkušo statistika. Vēsturiskā aina	10
Noslīkušo statistika. Dzimums.....	11
Noslīkušo statistika. Vecums: 0-14 gadi	12
Noslīkušo statistika. Vecums: 15-24 gadi	13
Noslīkušo statistika. Vecums: 25-34	14
Noslīkušo statistika. Vecums: 35-59 gadi	15
Noslīkušo statistika. Vecums: 60+ gadi	16
Noslīkušo statistika. Izmaiņas vecuma struktūrā	17
Noslīkušo statistika. Potenciāli zaudētie mūža gadi	18
Noslīkušo statistika. Ģeogrāfija	19
Noslīkušo statistika. Kalendārs	20
Neatliekamā medicīniskā palīdzība pēc slīkšanas un traumas	21

IEVADVĀRDI

Ziņojums "Cilvēku drošība uz ūdens Latvijā. Slikšanas un noslīkšanas statistika" ir Latvijas Peldēšanas federācijas ieguldījums cilvēku drošības uz ūdens stiprināšanā, apzinot un analizējot noslīkšanas statistiku, ar mērķi izprast būtiskākos noslīkšanas cēloņus, tos ietekmējošos faktorus, kā arī meklējot efektīvus risinājumus noslīkšanas risku mazināšanai.

Šis ir ceturtais LPF publicētais ziņojums, kurā apkopota Slimību profilakses un kontroles centra, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, kā arī citu institūciju publicētā statistika un dati. Diemžēl dati par 2020.gadu nav iepriecinoši – iepriekšējos gados novērotais noslīkušo skaita samazinājums pērn ir strauji atgriezies savos augstākajos punktos un ar 6.8 noslīkušajiem uz 100 000 iedzīvotāju pārliecinoši ierindo Latviju šī antitopa augšgalā. Vēl skaidrāku šo statistiku padara tas, ka ļoti liels noslīkušo skaits ir fiksēts bērnu vecumā līdz 14 gadiem vidū. Teju katrs otrais priekšlaicīgi un no ārējiem nāves cēloņiem mirušais bērns dzīvību zaudēja noslīkstot.

Iespējams, šīs traģēdijas bija novēršamas. Iespējams, mēs varam novērst desmitiem līdzīgu traģēdiju nākotnē, taču tas viss ir izdarāms tikai un vienīgi īstenojot mērķtiecīgu un visaptverošu valsts stratēģiju cilvēkdrošības uz ūdens stiprināšanā.

Mums visiem kopā ir jāīsteno tāda politika, kas ļautu ikvienam Latvijas iedzīvotājam justies droši atrodoties ūdenī vai tā tuvumā. Mums ir jā rūpējas par to, lai ikvienam Latvijas iedzīvotājam būtu pieejama kvalitatīva un pilnvērtīga ūdens kompetences apmācība, izglītojoši un efektīvi preventīvas pasākumi, labiekārtotas un drošas peldvietas, kā arī profesionāla un efektīva uzraudzība visa gada garumā.

Mēs ticam, ka ikviena mūsu darbība ir solis ceļā uz drošāku vidi.



Aivars Platonovs

Latvijas Peldēšanas federācijas
prezidents

AUTORI UN IZMANTOTIE DATI

Aivars Platonovs

Slimību profilakses un kontroles centrs (www.spkc.gov.lv)

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (www.nmpd.gov.lv)

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (www.vugd.gov.lv)

Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (www.meteo.lv)



PATEICĪBAS

Latvijas Peldēšanas federācija vēlas izteikt lielu pateicību Sabiedrības integrācijas fondam par piešķirto valsts budžeta finansējumu projektam "Atbalsts LPF darbības stiprināšanai un interešu aizstāvībai cilvēkdrošības uz ūdens veicināšanas jomā".

Tāpat īpašs paldies par sadarbību projekta realizācijā un šī dokumenta tapšanā tiek teikts Slimību profilakses un kontroles centram, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam.



Kultūras ministrija



Sabiedrības integrācijas
fonds

129

6.8

Noslīkušo skaits Latvijā
Noslīkušo skaits uz 100 000

2020.gadā noslīkušo skaits pieaudzis par **24%**. Attiecībā pret vidējo noslīkušo skaitu iepriekšējo 5 gadu periodā noslīkušo skaits pieaudzis par 4%. Salīdzinājumam – **CSN** bojāgājušo skaits attiecībā pret attiecīgo 5 gadu periodu ir **samazinājies par 16%**.

74% no visiem noslīkušajiem bijuši vīrieši, **26%** – sievietes. Noslīkušo sieviešu skaits attiecībā pret 2019.g. pieaudzis par **55%**. Attiecībā pret 5 gadu vidējo rādītāju pieaugums ir 19%.

2017. un 2018.gadā starp **bērniem vecumā līdz 14 gadiem teju katrs 3 ārējais nāves cēlonis bija noslīkšana**, bet **2020.gadā noslīkšana par nāves iemeslu tika fiksēta jau 43%(!) gadījumu**. 2020.gadā noslīkstot dzīvību zaudēja 10 bērnu, kas ir vairāk nekā CSN un no jebkura cita ārējā nāves cēloņa bojāgājušo. **Piecu gadu laikā dzīvību uz ūdens zaudējuši 27 (!) bērni**.

Vecuma grupā 15-24 gadi noslīkšana ir starp 3 vadošajiem ārējiem nāves cēloņiem, pārliecinoši ierindojoties uzreiz aiz transporta nelaimes gadījumiem un tīša paškaitējuma. 2020.gadā šajā vecuma posmā dzīvību uz ūdens zaudējuši **11 jaunieši**, turklāt 5 no viņiem nebija sasnieguši pat 20 gadu vecumu. **14-19 gadus vecu jauniešu vidū katrs ceturtais ārējais nāves cēlonis ir bijis noslīkšana**.

Pieaugušajiem **vecumā no 25-34 gadiem noslīkšana tradicionāli ir starp trīs biežāk fiksētajiem ārējiem nāves cēloņiem** un, lai gan 2020.gadā šajā reitingā noslīkšanu ierindojās ceturtajā vietā, **noslīkušo skaits salīdzinājumā ar gadu iepriekš ir pieaudzis trīs reizes** – līdz 10. Vienlaikus jāuzsver, ka uz 100 000 ir krietni mazāks nekā visās vecuma grupās kopā – 3.8.

Aptuveni **43% no visiem 2020.gadā noslīkušajiem bijuši vecumā no 35-59 gadiem** – pērn tie bija 55 no 129 reģistrētajiem nāves gadījumiem, kas saistīti ar noslīkšanu un slīkšanu. Senioru vidū noslīkšana nav starp pieciem izplatītākajiem ārējiem nāves cēloņiem, tomēr kopējā noslīkušo statistikā **katrs trešais mirušais ir bijis seniors vecumā virs sešdesmit gadiem**.

Lai gan pērn ir sasniegts vēsturiski zemākais potenciāli zaudēto mūža gadu (PZMG) rādītājs un arī ārēju nāves cēloņu rezultātā ir sasniegts īpaši zems PZMG rādītājs, noslīkušo statistikas ailē PZMG ievērojami pārsniedz vidējo rādītāju – **2020.gadā "noslīcināti" 2378 gadi jeb 18.4 gadi uz katru noslīkušo (vidējais rādītājs ĀNC vidū – 12.9 gadi)**.

2020.gadā NMPD devusies 148 izsaukumos, kas saistīti ar negadījumiem ūdenī vai tā tuvumā. Dati liecina, ka papildus 129 noslīkušajiem, ļoti **nopietnam dzīvības apdraudējumam (noslīkšanas riskam) tika pakļauts vēl 91 cilvēks** (nogādāts ārstniecības iestādē). No visiem reģistrētajiem gadījumiem **64 pacientiem tika noteikta diagnoze "noslīkšana un slīkšana" vai konstatētas dažādas būtiskas traumas (lūzumu, atvērtas brūces, utt.)**.

Latvijas iedzīvotāju mirstības rādītāji un to dinamika

2020.gadā Latvijā iedzīvotāju mirstības rādītāji salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir pieauguši par nepilniem 4 procentpunktiem, tomēr, salīdzinot mirušo skaitu ar vidējo mirstības rādītāju aizvadīto piecu gadu periodā, secināms, ka mirstības statistika ir bijusi samērā stabila – pieaugums attiecībā pret iepriekšējo 5 gadu vidējo rādītāju ir nepilni 1.5%.

Ārējo nāves cēloņu īpatsvars 2020.gada mirstības gadījumos veido 4.5% un arī šajā rādītājā nav vērojamas būtiskas izmaiņas gan attiecībā pret kopējo mirušo skaitu, gan attiecībā pret reģistrētajiem ārējiem nāves cēloņiem 2019.gadā. Vienlaikus gan jānorāda, ka 2020.gadā ir reģistrēti par 3.4% vairāk nāves gadījumu, kuriem par pamatu ir bijis kāds no ārējiem nāves cēloņiem.

Tāpat īpaši nav mainījusies ārējo nāves cēloņu struktūra – starp pieciem vadošajiem ārējiem nāves cēloņiem nemainīgi atrodas “tīšs paškaitējums”, “kritieni”, transporta nelaiemes gadījumi”, “saindēšanās un pakļaušana kaitīgu vielu iedarbei”, kā arī “noslīkšana un slīkšana”.

Apskatot detalizētāk vadošos ārējos nāves cēloņus, redzams, ka bojāgājušo skaits pērn ir sarucis ceļu satiksmes negadījumos, kā arī saindēšanās un kaitīgu vielu iedarbes rezultātā, ar tīšu nolūku no dzīves šķīrušies par 3% vairāk iedzīvotāju, bet ievērojami lielāks bojāgājušo skaita pieaugums ir reģistrēts kategorijā “noslīkšana un slīkšana”.

2020.gadā noslīkušie:

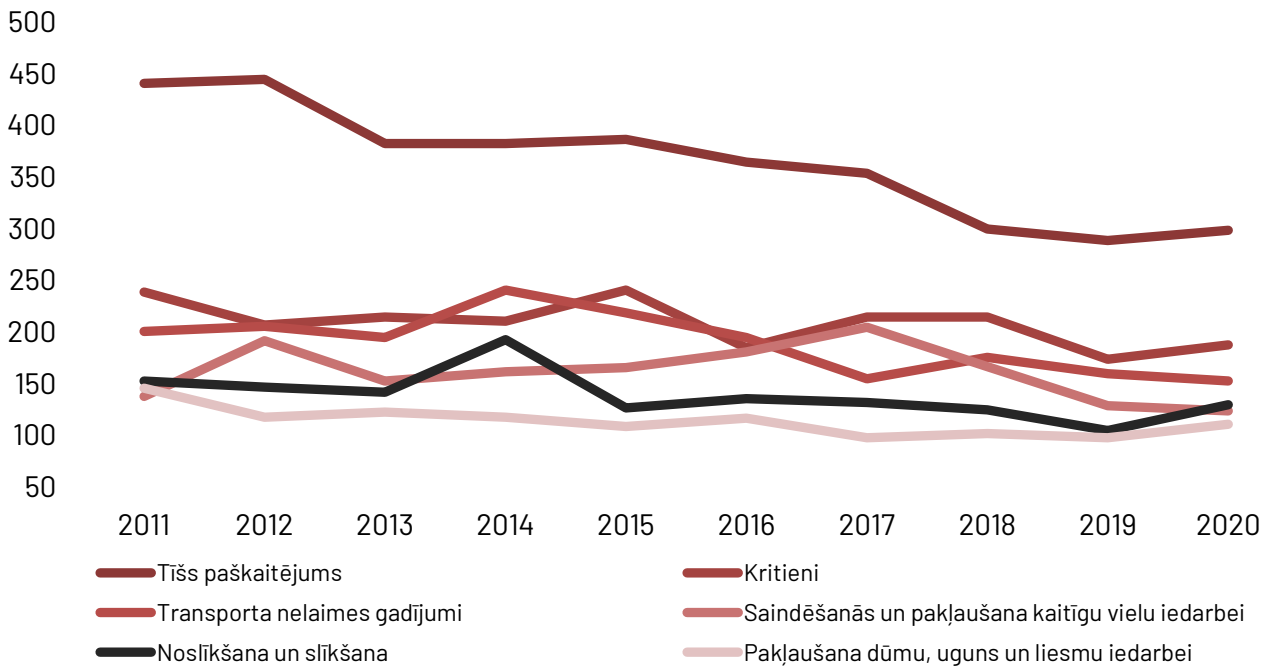
129

(uz 100 000 – 6.8)

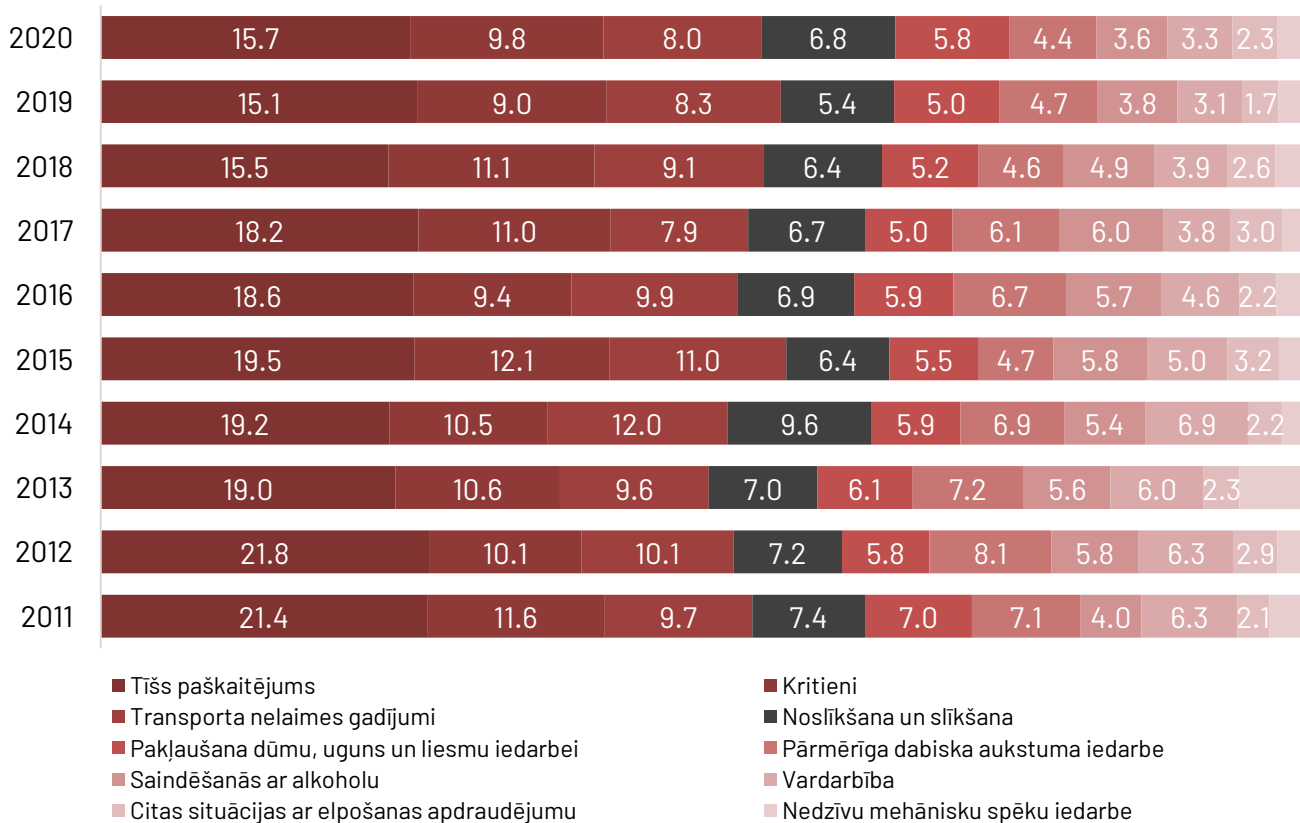
Kā redzams, nākamajā lapā atspoguļotajos grafikos, noslīkšana kā nāves cēlonis 2020.gadā ir fiksēts 129 gadījumos un ir ceturtais biežāk fiksētais ārējais nāves cēlonis Latvijā. Pērn noslīkušo skaits pārsniedzis arī tos gadījumus, kuros personas nāve ir fiksēta pēc saindēšanās un pakļaušanas kaitīgu vielu iedarbei. Tas savukārt nozīmē, ka Latvijā katrs desmitais no ārējiem nāves cēloņiem bojāgājušais savu dzīvību ir atdevis dzelmei.

Uz 100 000 iedzīvotāju noslīkušo skaits 2020.gadā sasniedza 6.8, kas ir ne vien viens no lielākajiem pēdējo piecu gadu laikā, bet arī absolūti lielākais visā Eiropas savienībā, teju pieckārtīgi pārsniedzot vidējo ES rādītāju, kā arī ievērojami apsteidzot mūsu kaimiņvalstis, tai skaitā Lietuvu, kas vēsturiski kopā ar Latviju atradās šī antitopa augšgalā.

Iedzīvotāju mirstība 2011.-2020.gadā. Ārējo nāves cēloņu dinamika



Iedzīvotāju mirstība 2011.-2020.g. Ārējie nāves cēloņi uz 100 000



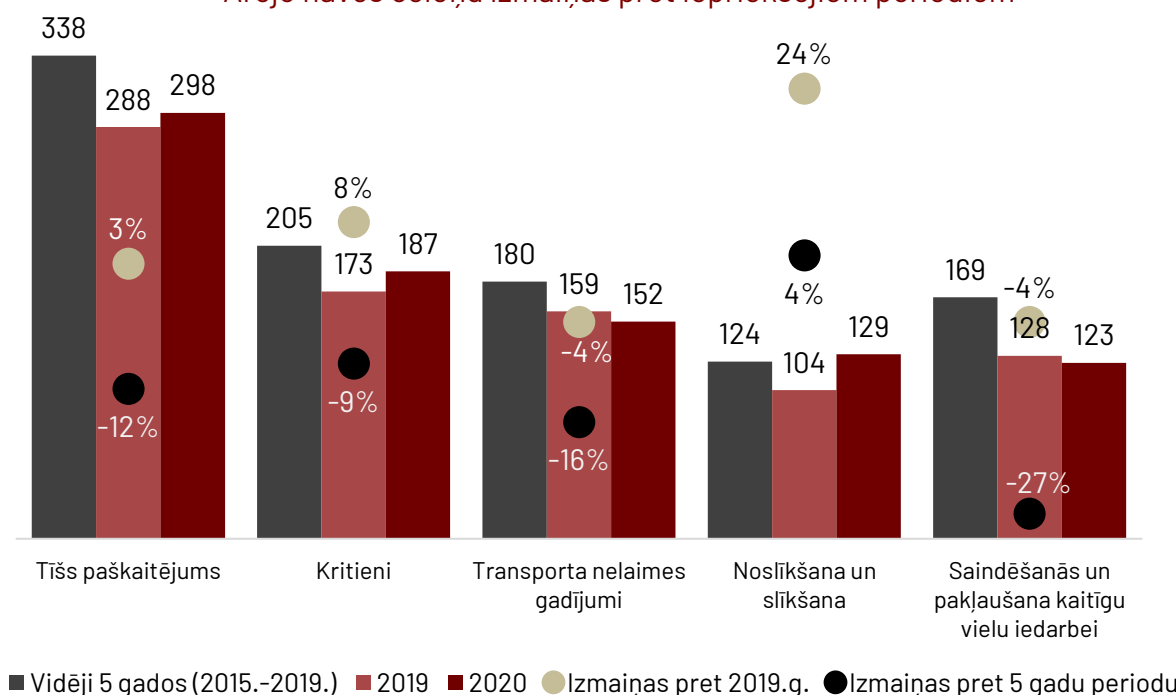
Noslīkušo statistika. Vēsturiskā aina

Pērn noslīkstot dzīvību zaudējušas 129 personas, kas ir par 24% vairāk nekā gadu iepriekš un par 4% vairāk nekā salīdzinot vidējo noslīkušo skaitu iepriekšējo piecu gadu periodā. Noslīkšana ir arī vienīgais no 5 vadošajiem ārējiem nāves cēloņiem, kurā ir vērojams bojāgājušo skaita pieaugums attiecībā pret iepriekšējo 5 gadu periodu. Salīdzinājumam CSN bojāgājušo skaits pret šādu periodu ir samazinājies par 16%!! Pašnāvības ceļā no dzīves šķīrušos skaits šādā griezumā ir sarucis par 12%, bet kritienu rezultātā bojāgājušo skaits samazinājies par 9%.

Diemžēl, ja pēdējos trīs gadus varēja runāt par šķietami pozitīvu tendenci bojāgājušo uz ūdens skaita samazinājumā – noslīkušo skaits saruka un divus gadus pēc kārtas tika sasniegti vēsturiski zemākie rādītāji, tad analizējot 2020.gada statistiku nākas secināt, ka ilgstošam optimismam pamata nav.

Gads	Noslīkušie	% pret iepriekšējo gadu
2011.	152	-
2012.	146	96%
2013.	141	97%
2014.	192	136%
2015.	126	66%
2016.	135	107%
2017.	131	97%
2018.	124	95%
2019.	104	83%
2020.g	129	124%

Ārējo nāves cēloņu izmaiņas pret iepriekšējiem periodiem



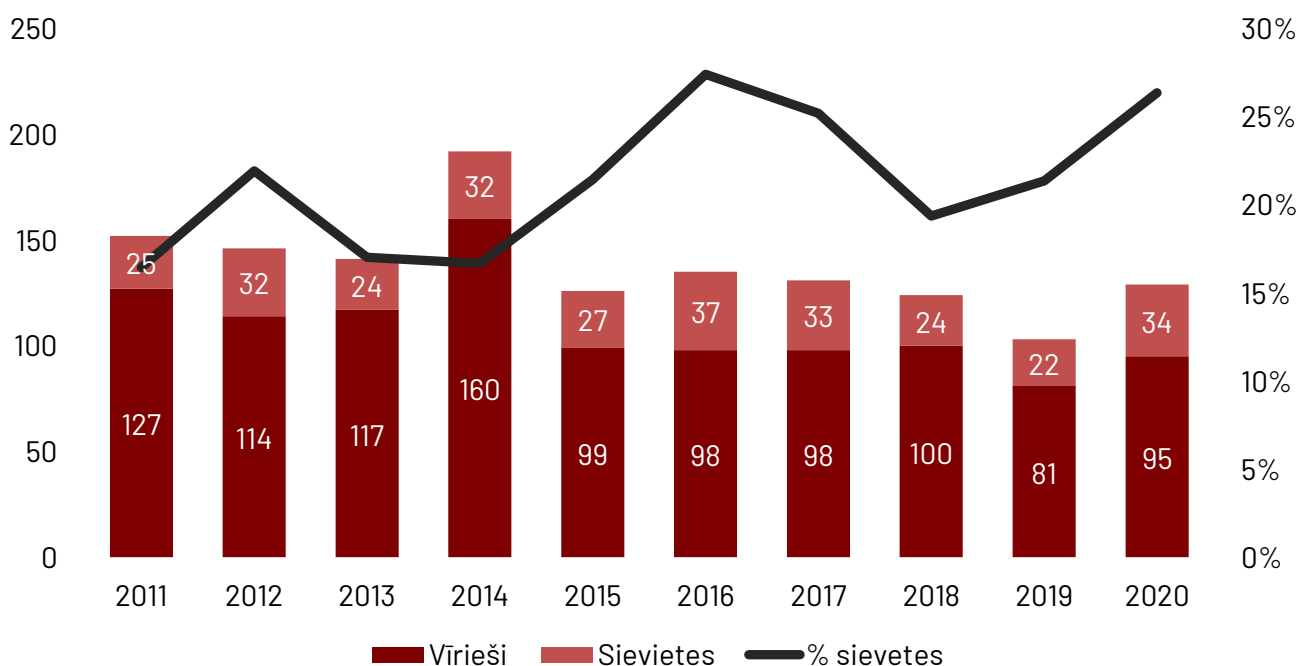
Noslīkušo statistika. Dzimums

Apskatot noslīkušo statistiku pēc dzimuma, redzams, ka nāves cēloņa apakškategorijā "noslīkšana un slīkšana" bojāgājušo sadalījums pēc dzimuma pilnībā atbilst dzimuma sadalījumam visu ārējo nāves cēloņu kategorijā. Proti, 2020.gadā 74% no visiem noslīkušajiem bija vīrieši un tikai 26% sievietes. Šāds dzimuma sadalījums ir faktiski nemainīgs (+/-5%) gan visu ārējo nāves cēloņu griezumā, gan vēsturiskā griezumā tieši kategorijā "noslīkšana un slīkšana". Tas ir saistīts gan ar vīriešiem raksturīgu uzvedību, kas ietver krietni augstāku risku, gan alkohola lietošanu, gan arī ar atšķirīgu vērtību un attieksmes sistēmu.

Vienlaikus gan jāatzīmē vairāki interesanti novērojumi, kas atspoguļojas statistikā. Pirmkārt, redzams, ka pēdējos piecos gados ir stabilizējies noslīkušo vīriešu skaits, nepārsniedzot simtu, lai gan pirms tam tas svārstījās no 114 līdz pat 204 (2010.g.).

Otrkārt, redzams, ka pērn būtiski pieaudzis noslīkušo sieviešu skaits – pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu sasniedz pat 55%, bet attiecībā pret iepriekšējo piecu gadu vidējo rādītāju tas veido 19%. Tas ir arī pēdējā desmitgadē otrs lielākais vienā gadā noslīkušo sieviešu skaits. Tomēr joprojām – vīrieši dzīvību ūdenī zaudē četras reizes biežāk, nekā sievietes.

Statistikas dati apliecina, ka pārgalvīga un/vai neapdomīga uzvedība ūdens tuvumā ir aktuāls problēmjautājums ne vien vīriešu, bet arī sieviešu auditorijā.



Noslīkušo statistika. Vecums: 0-14 gadi

Lai gan publiskajā telpā valda aizspriedumi, ka slīkšana ir pieaugušu un apreibušu vīriešu nelaime, diemžēl patiesībā noslīkšana ir viens no būtiskākajiem ārējiem nāves cēloņiem tieši bērnu vecumā līdz 14 gadiem vidū – 2017. un 2018.gadā teju katrs trešais ārējais nāves cēlonis bērniem bija tieši noslīkšana, bet 2020.gadā noslīkšana par nāves iemeslu tika fiksēta jau 43%(!!) gadījumumu.

2020.gadā šajā vecuma kategorijā dzīvību uz ūdens zaudēja 10 bērnu, tādējādi ierindojot to kā dominējošo ārējo nāves cēloni, pārsniedzot pat transporta nelaimes gadījumos bojāgājušo bērnu skaitu (8). Pēdējo piecu gadu laikā dzīvību uz ūdens zaudējuši 27 (!!)-bērni. Salīdzinājumam, transporta nelaimes gadījumos piecu gadu laikā dzīvību zaudējuši 29 bērni.

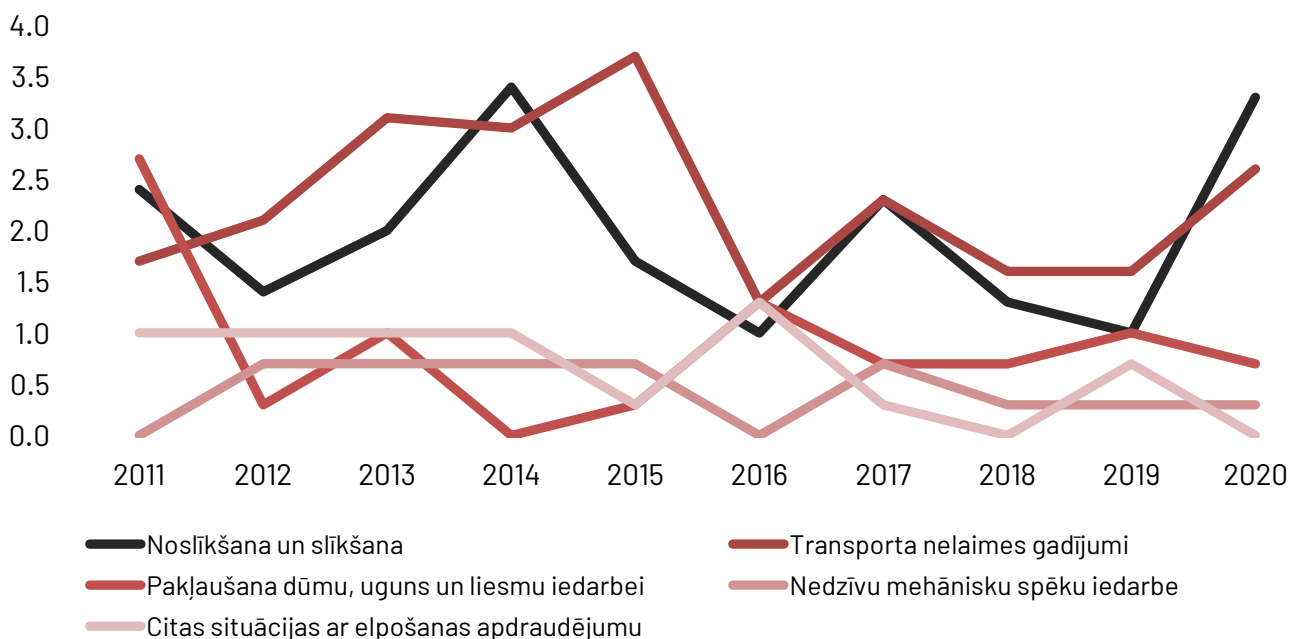
Te jānorāda, ka bērnu slīkšana primāri ir saistīta ar bezatbildīgu un nolaidīgu vecāku uzvedību, kas ir savu atvasi atstājuši bez pienācīgas uzmanības un gādības. Diemžēl ar vien biežāk bērni noslīkst tieši piemājas ūdenstilpēs – dīķos, peldbaseinos, u.c. Vienlaikus gan jāsaprot, ka arī šajos gadījumos izšķirīga loma dzīvības saglabāšanai ir pietiekamai peldētprasmei.

43%

gadījumu ārējais nāves cēlonis ir noslīkšana

Gads	Noslīkušie	CSN bojāgājušie
2020.	10	8
2019.	3	5
2018.	4	5
2017.	7	7
2016.	3	4
KOPĀ	27	29

Ārējie nāves cēloņi vecuma grupā 0-14 gadi, uz 100 000



Noslīkušo statistika. Vecums: 15-24 gadi

Arī vecuma grupā 15-24 gadi noslīkšana ir starp trīs vadošajiem ārējiem nāves cēloņiem, pārliecinoši ierindojoties uzreiz aiz transporta nelaimes gadījumiem un tīša paškaitējuma. 2020.gadā šajā vecuma posmā dzīvību uz ūdens zaudējuši 11 jaunieši, turklāt 5 no viņiem nebija sasnieguši pat 20 gadu vecumu.

Statistika liecina, ka šajā vecuma posmā teju katrs piektais ārējais nāves cēlonis ir "noslīkšana un slīkšana". Zīmīgi, ka atsevišķi apskatot vecuma posmu 14-19 gadi, noslīkušo īpatsvars pieaug, sasniedzot 23% no visiem 2020.gadā fiksētajiem ārējiem nāves cēloņiem.

Salīdzinot noslīkušo skaitu ar iepriekšējo gadu, ir vērojams pieaugums par 37%, savukārt vidējo rādītāju iepriekšējo piecu gadu periodā pērn noslīkušo skaits pārsniedzi par 28%.

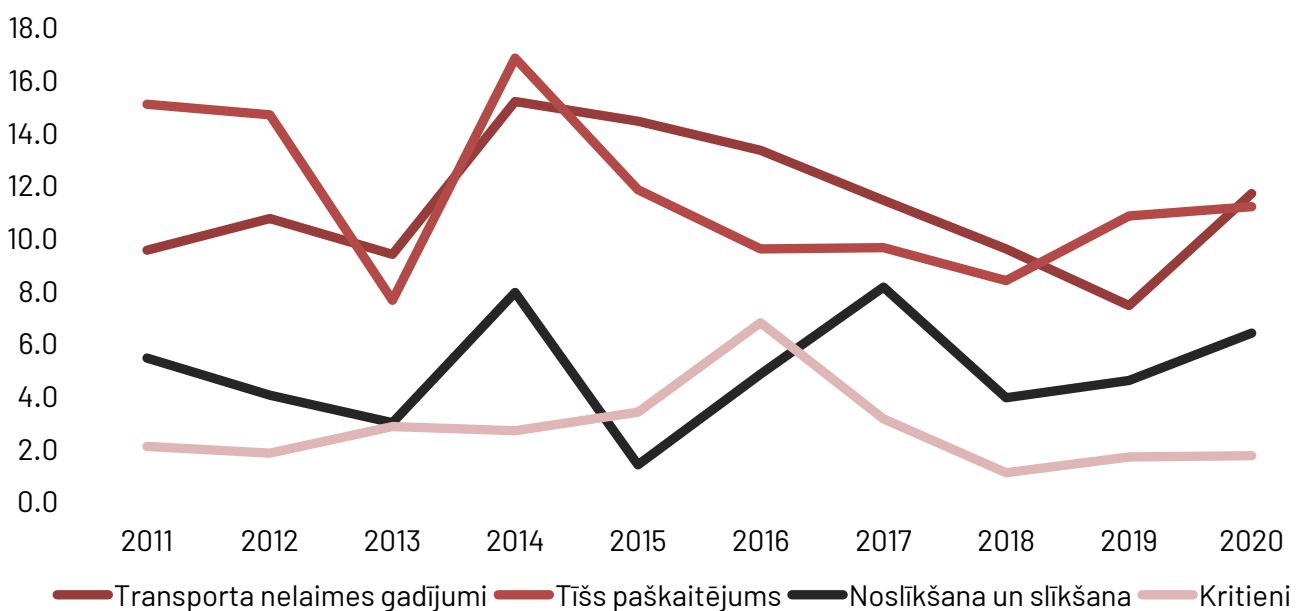
Uz 100 000 jauniešu šajā vecuma posmā, noslīkušo skaits sasniedz 6.4. Vēl lielāks noslīkušo īpatsvars uz 100 000 ir vecuma grupā 20-24 gadi – 7.2, kas pārsniedz šo rādītāju valstī kopumā.

1/5

Jauniešu ārējais nāves cēlonis ir noslīkšana

Gads	Noslīkušie	t.s. vecumā līdz 19 gadiem
2020.	11	5
2019.	8	4
2018.	7	4
2017.	15	7
2016.	10	2
KOPĀ	51	29

Ārējie nāves cēloņi vecuma grupā 15-24 gadi, uz 100 000



Noslīkušo statistika. Vecums: 25-34

Arī pieaugušajiem vecumā no 25-34 gadiem noslīkšana tradicionāli ir starp trīs biežāk fiksētajiem ārējiem nāves cēloņiem un, lai gan 2020.gadā šajā reitingā noslīkšanu ierindojās ceturtajā vietā, noslīkušo skaits salīdzinājumā ar gadu iepriekš ir pieaudzis trīs reizes – līdz 10. Šāds noslīkušo skaits atbilst arī vidējam rādītājam pēdējos piecos gados, līdz ar to var teikt, ka situācija šajā vecuma posmā nav kardināli mainījusies, bet 2019.gads, kad dzīvību zaudēja vien 3 personas, ir vērtējams kā īpašs izņēmums.

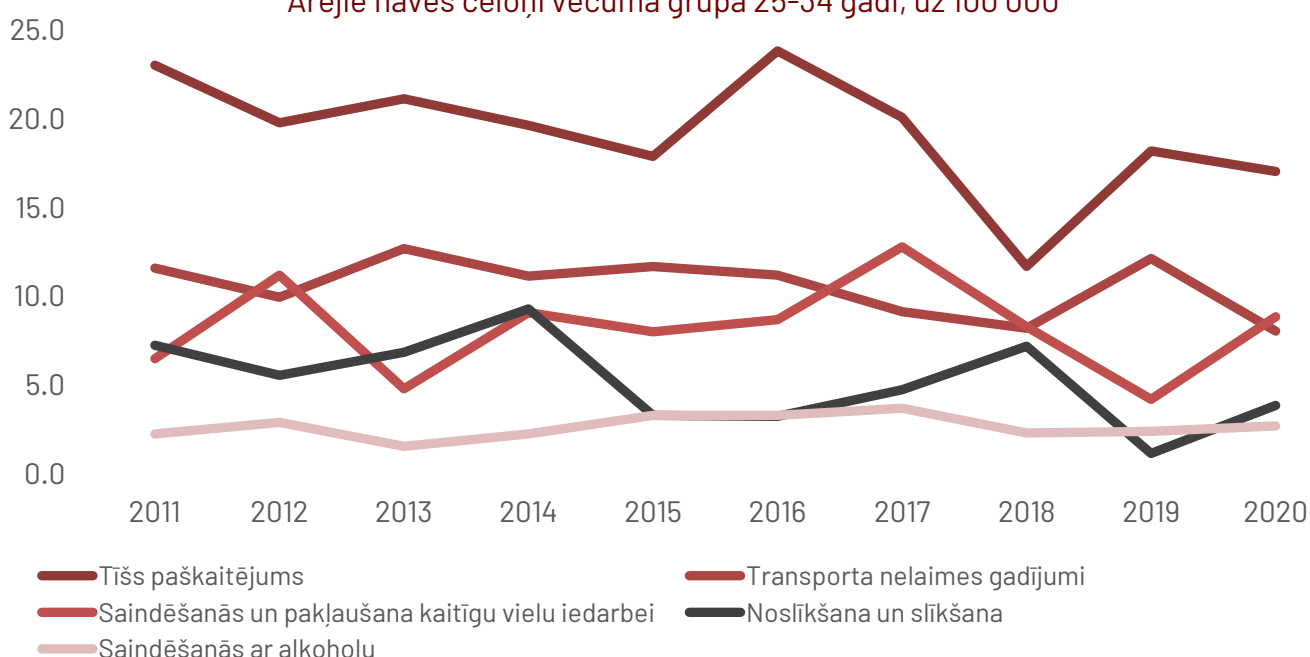
Kopumā gan jānorāda, ka šajā vecuma grupā 2020.gadā teju visās ārējo nāves cēloņu kategorijās ir vērojams bojāgājušo skaita pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.

Apskatot atsevišķi vecuma posmu 25-29 gadi un 30-34 gadi, redzams, ka 80% no noslīkušajiem ir bijuši vecumā no 30-34 gadiem, kas ir nedaudz neparasti, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, kad nav novērotas šādas izteiktas atšķirības.

Vienlaikus jāuzsver, ka šajā vecuma kategorijā noslīkušo skaits uz 100 000 ir krietni mazāks nekā visās vecuma grupās kopā – uz 100 000 iedzīvotāju vecumā no 25-34 gadiem 2020.gadā noslīkuši 3.8. Turklāt, lai cik pārsteidzoši tas nebūtu, īpaši neliels noslīkušo skaits uz 100 000 ir starp personām vecumā no 25-29 gadiem, tur noslīkstot dzīvību zaudējuši vien 1.8 (iepriekšējo gadu vidējais rādītājs – 3.9).

Gads	Noslīkušie	Noslīkušie uz 100 000
2020.	10	3.8
2019.	3	1.1
2018.	19	7.2
2017.	13	4.7
2016.	9	3.2
KOPĀ	54	4.0

Ārējie nāves cēloņi vecuma grupā 25-34 gadi, uz 100 000



Noslīkušo statistika. Vecums: 35-59 gadi

Aptuveni 43% no visiem 2020.gadā noslīkušajiem bijuši vecumā no 35-59 gadiem – pērn tie bija 55 no 129 reģistrētajiem nāves gadījumiem, kas saistīti ar noslīkšanu un slīkšanu. Tomēr jāuzsver, ka konkrētais vecuma posms ir ļoti plašs un arī tā ietvaros ir vērojamas samērā lielas atšķirības. Tā piemēram, vismazākais noslīkušo skaits 2020.gadā ir bijis vecuma kategorijā 35-39 gadi (5 noslīkušie), bet vislielākais 40-44, 45-49 un 55-59 gadi (katrā 14 noslīkušie).

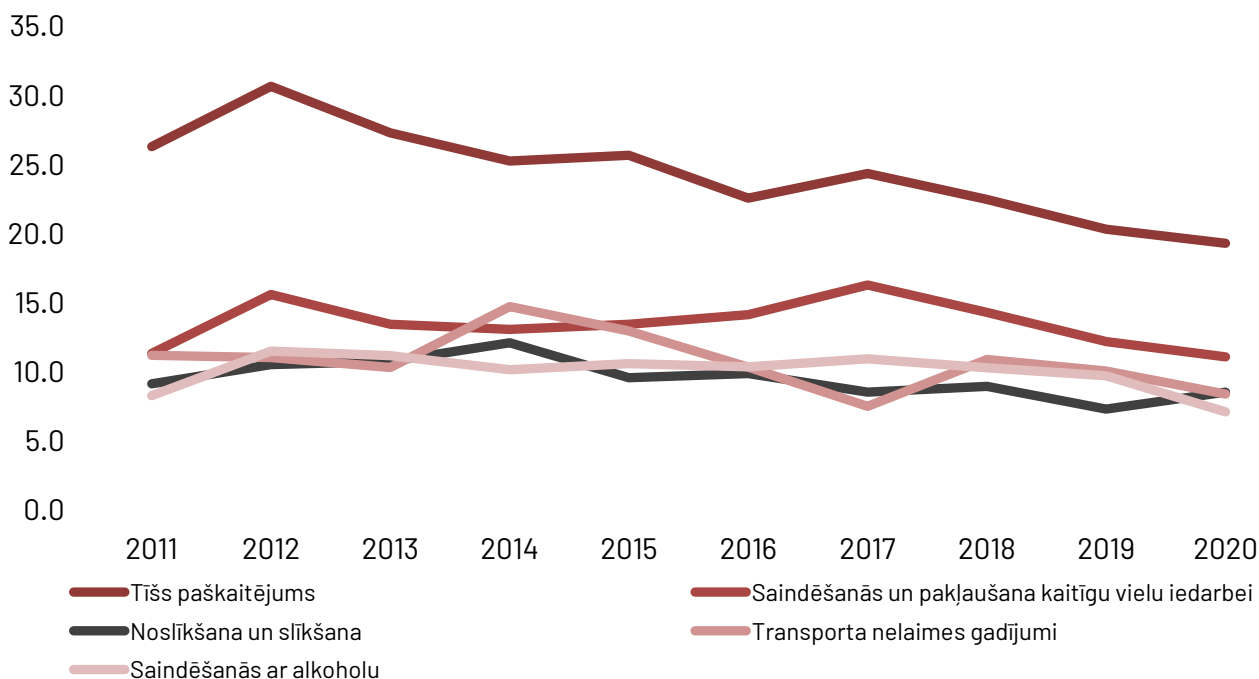
Salīdzinot ar gadu iepriekš, noslīkušo skaits šajā vecuma grupā pieaudzis par 14%, bet tā īpatsvars attiecībā pret kopējo noslīkušo skaitu ir sarucis par 3%. Tas nozīmē, ka kopējo statistiku 2020.gadā vairāk ietekmējuši traģiskie gadījumi citās vecuma kategorijās, it īpaši – jaunāko iedzīvotāju vidū.

Arī rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju redzams, ka gados jaunāko personu vidū noslīkšanas rādītāji (3.8) ir zemāki par kopējo statistiku, bet vecuma posmos 40-44 (11.4), 45-49 (10.7) un 55-59 (10.3) noslīkušo skaits uz 100 000 teju divkārt pārsniedz valsts kopējo rādītāju.

Analizējot datus šajā vecuma struktūrā, īpaši jāuzsver, ka piecus gadus pēc kārtas ir samazinājies kopējais no ārējiem nāves cēloņiem bojāgājušo skaits, bet noslīkušo statistika neseko šai tendencei. Vēl vairāk – 2020.gadā šajā vecumā noslīkušo skaits ir pārsniedzis transporta nelaimes gadījumos bojāgājušo skaitu.

Gads	Noslīkušie	Transporta nelaimes gadījumi	ĀNC Kopā
2020.	55	54	540
2019.	48	66	579
2018.	59	72	663
2017.	57	50	675
2016.	67	70	701
KOPĀ	286	312	3158
Vidēji gadā	57	62	631

Ārējie nāves cēloņi vecuma grupā 35-59 gadi, uz 100 000

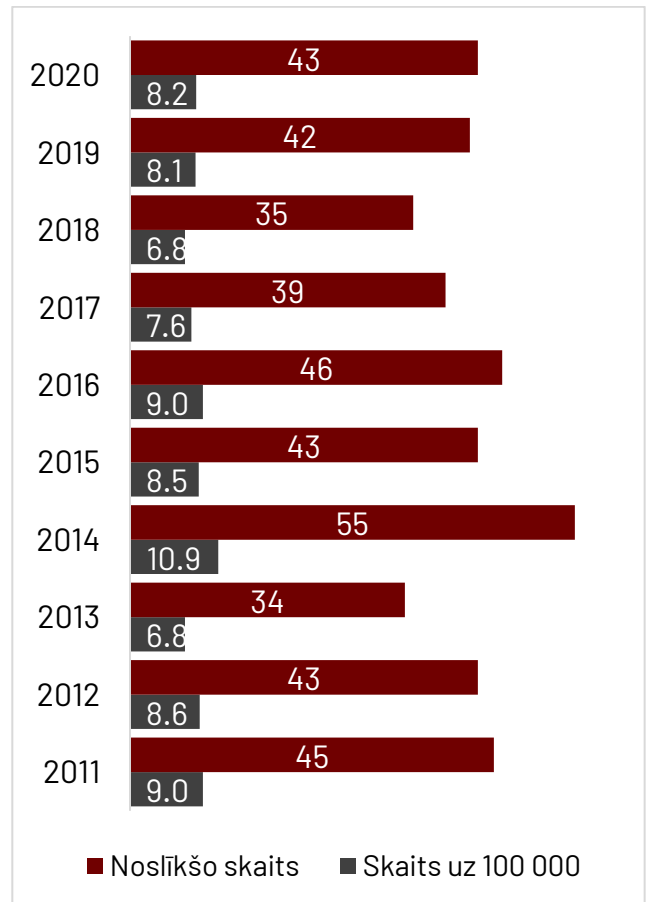


Noslīkušo statistika. Vecums: 60+ gadi

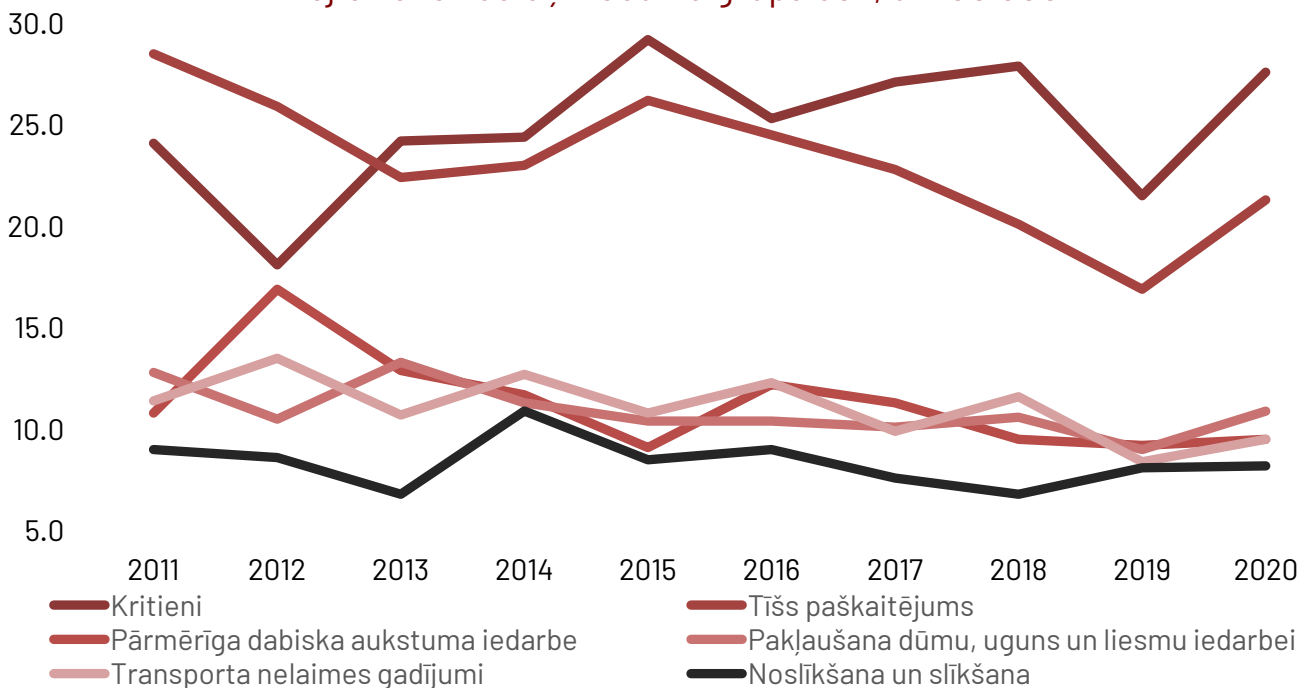
Senioru vidū noslīkšana nav starp pieciem izplatītākajiem ārējiem nāves cēloņiem, tomēr kopējā noslīkušo statistikā katrs trešais mirušais ir bijis seniors vecumā virs sešdesmit gadiem. Precīzos skaitļos izsakoties – 2020.gadā no ūdenstīlpēm izcelti 43 bojāgājušie.

Lai gan noslīkušo senioru īpatsvars attiecībā pret kopējo noslīkušo skaitu ilgākā griezumā ir mainīgs, absolūtais no ūdenstīlpēm izcelto skaits pēdējo piecu gadu laikā ir bijis pārliecinoši stabils un piecu gadu vidējais rādītājs ir 41 noslīkušais gadā.

Vienlaikus jānorāda, ka šajā vecuma kategorijā ir statistiski lielākais ārējo nāves gadījumu īpatsvars uz 100 000 iedzīvotājiem, t.s. arī noslīkušo personu skaitam pārsniedzot valsts kopējo rādītāju. 2020.gadā tas sasniedza 8.2 nāves gadījumus, bet gadu iepriekš – 8.1.



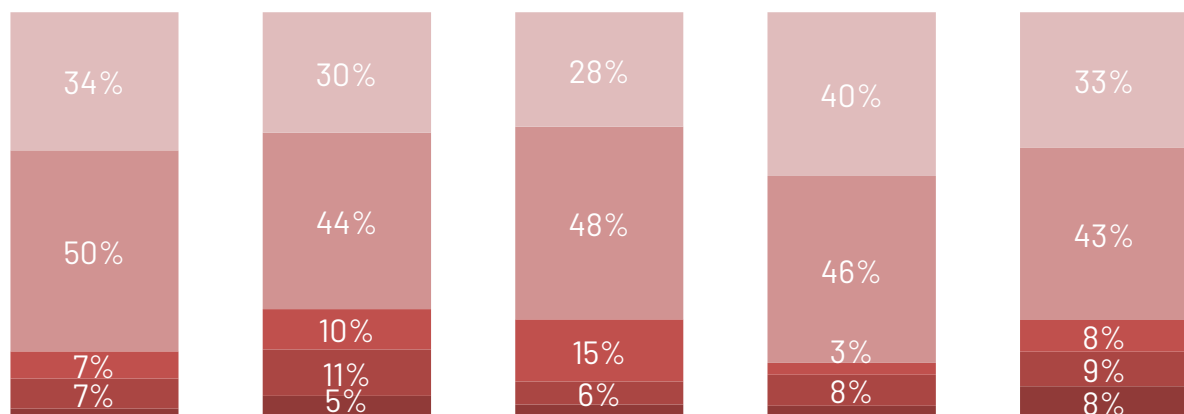
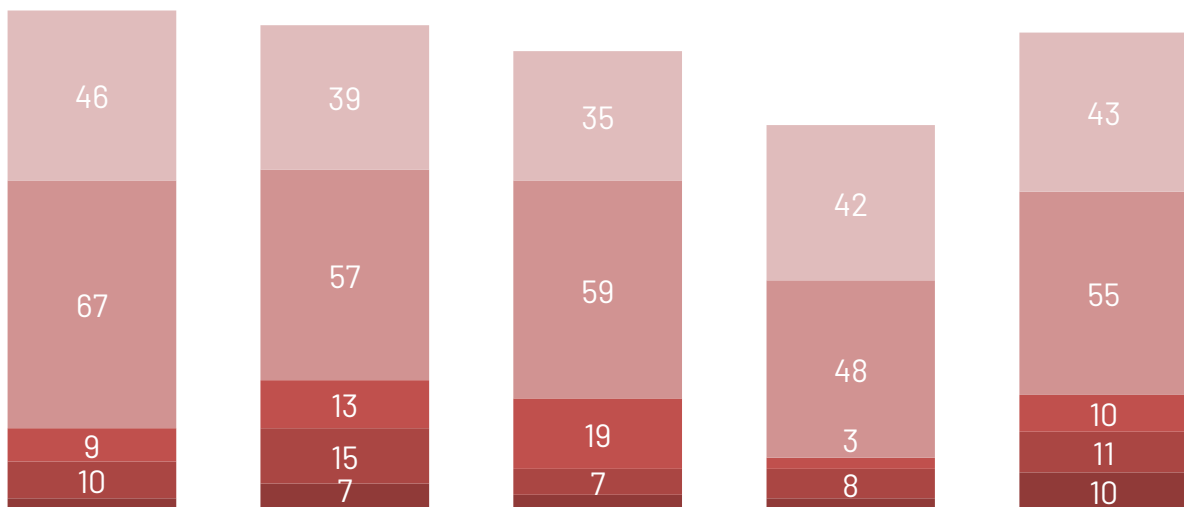
Ārējie nāves cēloņi vecuma grupā 60+, uz 100 000



Noslīkušo statistika. Izmaiņas vecuma struktūrā

Skatot noslīkšanas gadījumu kopainu un to veidojošās vecuma kategorijas, jau tika konstatēts, ka 2020.gadā ievērojami ir pieaudzis noslīkušo skaits gados jaunāko iedzīvotāju vidū – vecumā līdz 14 gadiem tika atkārtots pēdējās desmitgades antirekords, gada laikā ūdenstilpēs zaudējot 10 bērnu dzīvības, bet vecumā no 15-24 gadiem tika sasniegts otrs augstākais noslīkušo skaits pēdējo piecu gadu laikā (11). Tāpat salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ievērojami pieauga noslīkušo skaits vecumā no 25-34 gadiem. Šajā vecumposmā gan redzams, ka pieaugums attiecināms tikai uz 2019.gadu, bet ilgākā laika posmā šajā vecuma kategorijā noslīkušo skaits ir samazinājies.

Diemžēl noslīkšanas gadījumu skaita kopējais pieaugums ir saistīts tieši ar straujo nāves gadījumu kāpumu gados jaunāko sabiedrības locekļu vidū. Ja vecuma posmā no 35 gadiem noslīkušo skaits attiecībā pret 2019.gadu ir pieaudzis vien par 10%, tad vecumā līdz 34 gadiem noslīkušo skaits ir vairāk kā divkāršojies, pieaugumam sasniedzot 120% (!!). Un tas ir ļoti nepārprotams signāls par sabiedrības attieksmi pret bērnu un jauniešu drošību uz ūdens un tā tuvumā. Gan 2020.gadā, gan arī iepriekšējos gados fiksētais salīdzinoši lielais bērnu un jauniešu noslīkšanas gadījumu skaits nepārprotami norāda un plaša spektra problēmām drošības uz ūdens jautājumos, kā arī sabiedrības zināšanu, sapratnes un prasmju līmenī.



2016

2017

2018

2019

2020

■ 0-14 ■ 15-24 ■ 25-34 ■ 35-59 ■ 60+

Noslīkušo statistika. Potenciāli zaudētie mūža gadi

Potenciāli zaudētie mūža gadi ir viens no priekšlaicīgas mirstības raksturojošiem indikatoriem, kuru izmanto ilgtermiņa sabiedrības veselības politikas efektivitātes izvērtēšanai un ietekmes novērtēšanai. Tas ir ļoti būtisks indikators, kas palīdz novērtēt sabiedrības paradumu un uzvedības maiņu, kā arī tiešā veidā ļauj aprēķināt potenciālo ekonomisko zaudējumu priekšlaicīgi mirušo rezultātā.

Atbilstoši SPKC datiem 2020.gadā, mirstot Latvijas iedzīvotājiem vecumā līdz 64 gadiem, zaudēti 73 015 mūža gadu, kas ir zemākais rādītājs pēdējo 10 gadu laikā. Arī ārējo nāves cēloņu kategorijā ir teju atkārtots visu laiku zemākais rādītājs – zaudēti 18 343 gadi jeb 12.9 gadi uz katru traģiski bojāgājušo. Tas ļauj domāt par valsts progresu priekšlaicīgas mirstības samazināšanā.

Diemžēl pilnīgi citāda aina iezīmējas apskatot tieši noslīkušo statistiku – šajā nāves cēloņa kategorijā 2020.gadā ir zaudēti 2378 mūža gadi jeb 18.4 gadi uz katru noslīkušo. Tas ir ne vien pieaugums par 35% attiecībā pret iepriekšējo gadu, bet arī ievērojami vairāk nekā PZMG visu ārējo nāves cēloņu rezultātā.

PZMG uz katru noslīkušo:

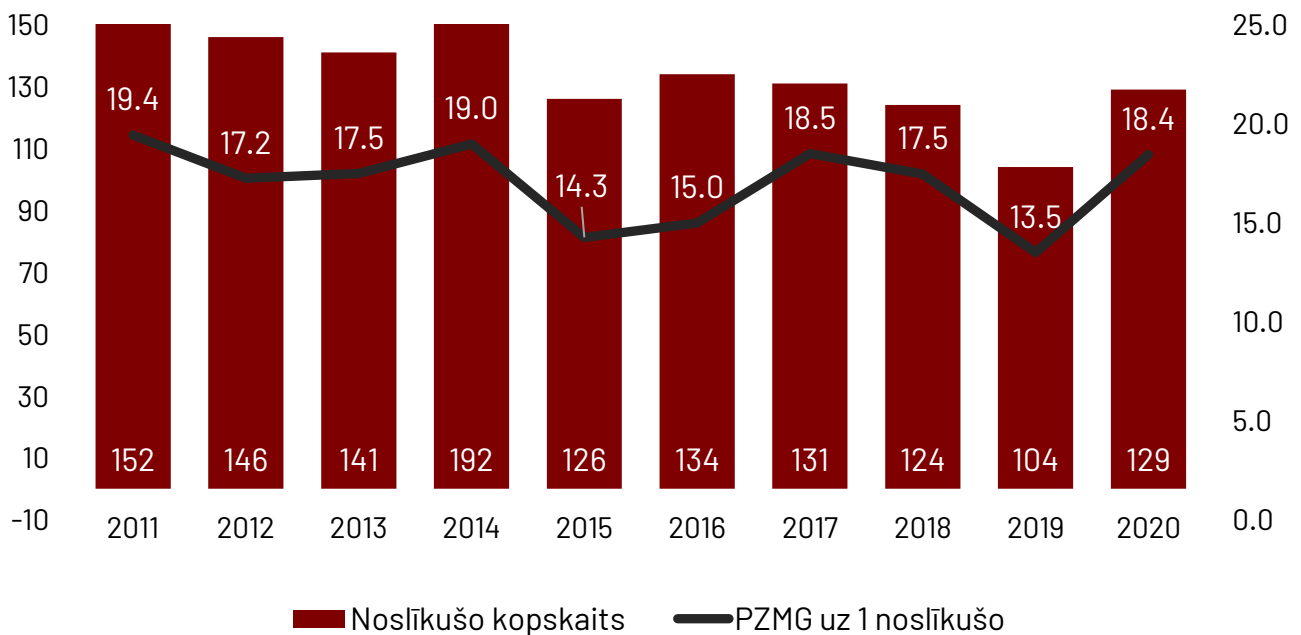
18.4 gadi

Attiecība pret PZMG ārējo nāves cēloņu kategorijā:

+44%

Gads	PZMG kopā	PMZG noslīkušie	%
2020.	18 343	2 378	13%
2019.	18 144	1 403	8%
2018.	19 530	2 164	11%
2017.	22 540	2 422	11%
2016.	23 213	2 007	9%
KOPĀ	101 770	10 374	10%

Noslīkušo skaits un PZMG uz 1 noslīkušo

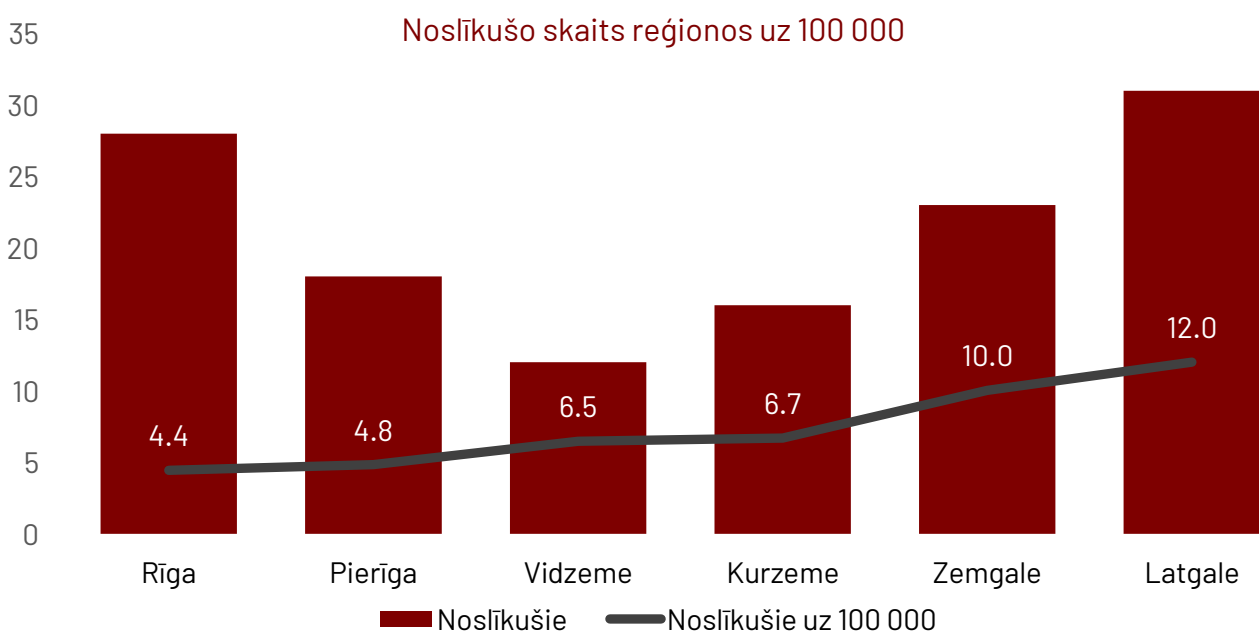
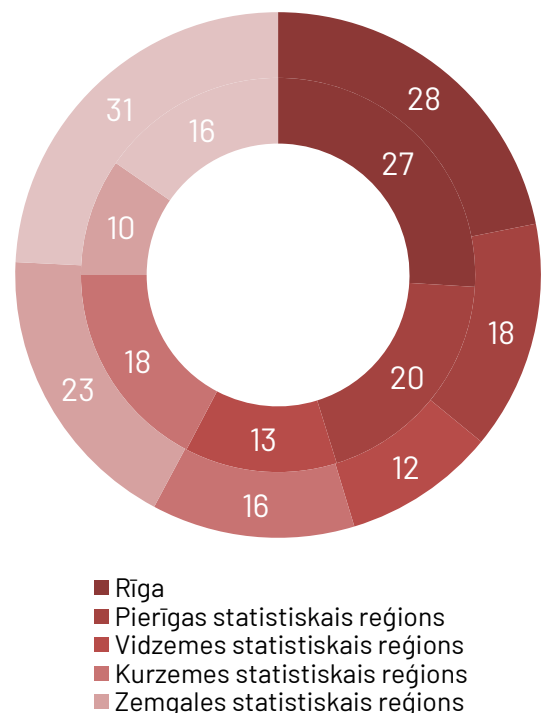


Noslīkušo statistika. Ģeogrāfija

2020.gadā lielākais noslīkušo skaits fiksēts Latgales statistiskajā reģionā, kur no ūdenstīpēm kopumā izcelts katrs ceturtais noslīkušais. Salīdzinājumā ar gadu iepriekš, Latgalē noslīkušo skaits ir pieaudzis teju divas reizes. Tāpat vairāk kā divkārtīgs pieaugums ir fiksēts Zemgalē, savukārt pārējos statistiskajos reģionos noslīkušo skaits būtiski nav mainījies un pat ir samazinājies. Zīmīgi, ka tieši Rīgā un Pierīgā, kur dzīvo lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju, noslīkušo skaits pērn ir sasniedzis vienu no mazākajiem rādītājiem pēdējos piecos gados – šajā reģionā no ūdenstīpēm izcelti nepilni 36% no visiem valstī noslīkušajiem.

Viens no straujajiem noslīkušo skaita pieaugumiem reģionos noteikti varētu būt saistīts ar to, ka 2020.gadā bija ierobežotas ceļošanas iespējas ārpus Latvijas, savukārt Latvijā īpašu uzplaukumu piedzīvoja lauku tūrisms.

Apskatot noslīkušo skaitu attiecībā pret konkrētajā reģionā dzīvojošo iedzīvotāju skaitu, secināms, ka Rīgā un Pierīgā joprojām ir vismazākais noslīkušo skaits uz 100 000 iedzīvotāju – galvaspilsētā šis rādītājs pērn ir bijis ir 4.4, bet Pierīgā – 4.8. Vidzeme un Kurzemē uz 100 000 iedzīvotāju dzīvību noslīkstot zaudējuši attiecīgi 6.5 un 6.7 cilvēki, savukārt Zemgalē un Latgalē vērojams teju divas reizes augstāks noslīkušo skaits – 10.0 un 12.0.

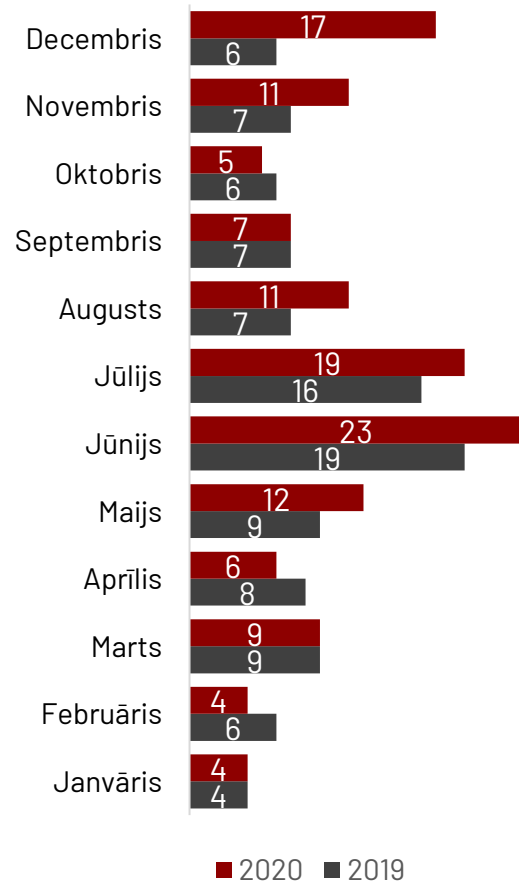


Noslīkušo statistika. Kalendārs

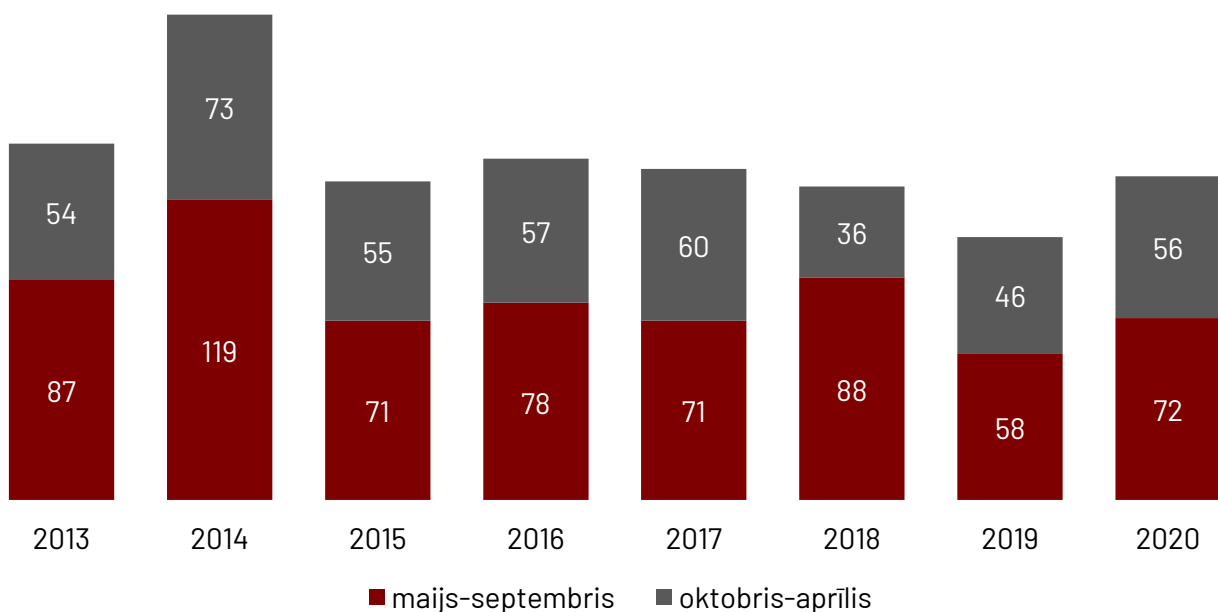
2020.gadā, salīdzinājumā ar gadu iepriekš, ir būtiski pieaudzis noslīkušo skaits mēnešos, kas nav uzskatāmi par peld sezonu – kopā no ūdenstilpēm izcelti 56 bojāgājušie. Tikmēr peld sezonas mēnešos (maijs-septembris) no reģistrēti 72 ar noslīkšanu un slīkšanu saistīti nāves gadījumi, kas veido 56% no visiem noslīkšanas gadījumiem.

Peld sezonas mēnešos īpaši noslīkušo skaits ir pieaudzis jūnijā, sasniedzot augstāko rādītāju pēdējo piecu gadu laikā – 23. Neliels noslīkušo skaita pieaugums ir vērojams arī maijā un jūlijā. Savukārt nesezonas mēnešos jauns antirekords ir sasniegts decembrī – gada nogalē kā nāves cēlonis “noslīkšana un slīkšana” ir fiksēta 17 aizgājējiem. Tas ir nebijis skaitlis un norāda uz joprojām neatrisinātām problēmām zemledus makšķerēšanas, kā arī atrašanās uz ledus regulējumā.

Lai gan pārējos gada mēnešos noslīkušo skaits ir bijis lielāks, nekā attiecīgā laika posmā gadu iepriekš, arī tam ilgākā laika periodā ir vērojama tendence samazināties.



Noslīkušo skaits sezonālā griezumā



Neatliekamā medicīniskā palīdzība pēc slīkšanas un traumas

Iepriekš ir apskatīti letālie gadījumi, kas saistīti ar nelaiemes gadījumiem uz ūdens, tomēr ik gadu tiek fiksēta arī virkne gadījumu, kad personas, atrodoties ūdenī, ir bijušas tuvu nāvei un tikai pateicoties nejaušībai, līdzcilvēku acīgumam un glābēju profesionālam darbam ir palikuši dzīvi. Diemžēl nereti pēc šādiem gadījumiem personas tiek hospitalizētas ar dažāda rakstura traumām, kritiskākās no kurām ir muguras un kakla skriemeļu lūzumi, pēc kā iestājas paralīze.

Katrs no glābšanas uz ūdens gadījumiem un katrs no gadījumiem, kad tiek iesaistīts neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (NMPD), ir potenciālais noslīkšanas gadījums, tāpēc tikai kopā ar šiem datiem ir iespējams iegūt visaptverošu un pilnvērtīgu ainu par drošības uz ūdens problemātiku Latvijā un tās apmēriem.

NMPD apkopotā statistika liecina, ka ik gadu NMPD ar negadījumiem uz ūdens saistītos izsaukumos dodas vairāk kā 150 reizes, turklāt teju 2/3 gadījumu pacients pēc šī izsaukuma tiek nogādāts ārstniecības iestādē. Tā piemēram, 2020.gadā papildus 129 noslīkušajiem, ļoti nopietnam dzīvības apdraudējumam (noslīkšanas riskam) tika pakļauts vēl 91 cilvēks (vēl 10 gadījumos personas ir atteikušās no nogādāšanas ārstniecības iestādē). No visiem reģistrētajiem gadījumiem 64 pacientiem tika noteikta diagnoze "noslīkšana un slīkšana" vai konstatētas dažādas būtiskas traumas (lūzumu, atvērtas brūces, utt.).

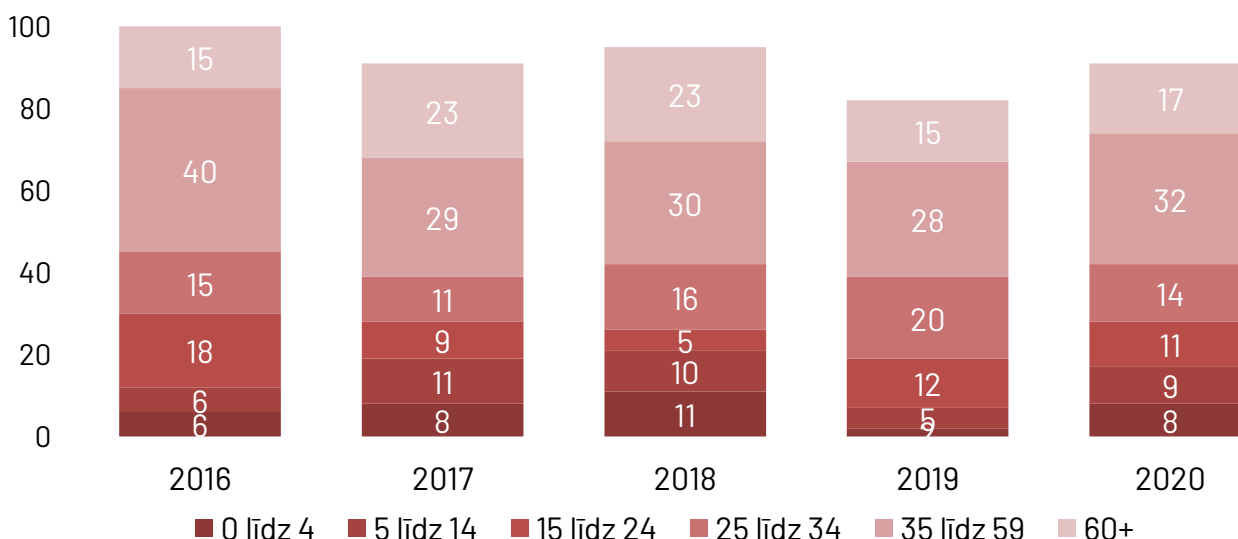
91

**pacients nogādāts
ārstniecības iestādē**

64

**gadījumos fiksēta slīkšana
un/vai būtiskas traumas**

Ārstniecības iestādēs nogādāto pacientu skaits pēc nelaiemes gadījumiem uz ūdens



DROŠĪBA PLUDMALĒ



Latvijas Peldēšanas
federācija



NENOLAI
NO BĒRNIEM ACIS



UZLABO
PELDĒTPRASMI



IZVĒRTĒ
SAVAS SPĒJAS



IZVĒLIES
DROŠU PELDVIETU



ALKOHOLAM
NĒ!



NELIETO PIEPŪŠAMOS
PELDLĪDZEKLUS.
NAV DROŠĪ



PALĪDZI CITAM,
NEAPDRAUDOT SEVI



UZVELC BĒRNAM
PELDVESTI



NEPELDI NEGAISĀ,
LIELOS VIĻŅOS, TUMSĀ



VIENMĒR PELDI
DIVATĀ



VIENOJIES
PAR NOTEIKUMIEM,
IEVĒRO!

NOSLĪKST ĀTRI UN KLUSI NOSLĪKŠANA IR NOVĒRŠAMA

www.peldet.lv | www.peldidrosi.lv

Materiāls sagatavots projekta "Atbalsts LPF darbības stiprināšanai un interešu aizstāvībai cilvēkdrošības uz ūdens veicināšanas jomā" (projekta nr. 2020.LV/NVOF/MAC/088/06) ietvaros. Pasākumu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas Fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.



Latvijas Peldēšanas
federācija



Kultūras ministrija





Latvijas Peldēšanas
federācija